

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-229-6-8>

**FORMATION AND DEVELOPMENT OF THE INSTITUTE
OF PARALEGALS OF THE SYSTEM OF FREE LEGAL AID
OF THE MYKOLAIV REGION IN THE FIELD OF LEGAL
EDUCATION OF THE REGION. EXPERIENCE
OF WORKING UNDER MARTIAL LAW**

**СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК ІНСТИТУТУ ПАРАЮРИСТІВ
СИСТЕМИ БЕЗОПЛАТНОЇ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ
МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ У СФЕРІ ПРАВОВОЇ ОСВІТИ
РЕГІОНУ. ДОСВІД РОБОТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

Kryvtsov A. O. Кривцов А. О.

*Chairman of the Board
of the Non-Governmental Organization
«Youth center of scientific activities»,
Adviser to the Mykolaiv City Mayor on
Legal Education
Mykolaiv, Ukraine*

*голова правління громадської організації
«Молодіжний центр наукової
діяльності», позаштатний радник
Миколаївського міського голови з питань
правової освіти
м. Миколаїв, Україна*

Інститут параюристів системи безоплатної правової допомоги Миколаївської області є найпершим інститутом забезпечення швидкого та оперативного надання безоплатної правової допомоги громадянам в Україні. Інститут параюристів було запроваджено в Миколаївській області в 2017 році за участі Міністра юстиції України, керівництва Координаційного центру з надання правової допомоги, Миколаївської обласної державної адміністрації, Миколаївської міської ради, Регіонального центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги у Миколаївській області, Першого та Другого місцевих центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги. Інститут параюристів заснований в рамках національного проєкту «Я маю право» Міністерства юстиції України та за ініціативи Координаційного центру з надання правової допомоги. В кожній області діє інститут параюристів або як його ще називають «інститут громадських радників».

Параюристами (громадськими радниками) є люди, які не мають вищої освіти, але пройшли відповідне спеціалізоване сертифіковане навчання з базових правових питань. Параюристами можуть бути представники інститутів громадянського суспільства, органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, соціальні працівники, студенти закладів фахової передвищої і вищої освіти. Більшість студентів є параюристами, які навчаються за спеціальністю «Право» [1].

Головною метою інституту параюристів є підвищення правової грамотності населення, розробка мобільних юридичних програм щодо доступності надання безоплатної правової допомоги в містах та місцевих сільських радах, забезпечення до правосуддя і правозахисної діяльності, організація надання юридичних послуг громадянам, які проживають в найвіддаленіших населених пунктах тощо. До головних завдань параюристів відносять: надання юридичних консультацій на безоплатній основі, складання заяв, звернень, скарг і запитів, надсилання їх у компетентні органи, налагодження співпраці з територіальними органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, поширення інформаційних матеріалів та юридичної літератури щодо організації надання безоплатної правової допомоги, перенаправлення клієнтів до юристів системи безоплатної правової допомоги, у разі складності вирішення питання [2, с. 194].

Параюристи системи безоплатної правової допомоги Миколаївської області активно виїжджають з робочими прийомами до міст обласного значення, окремих територіальних громад, найвіддаленіших населених пунктів, беруть участь в науково-практичних конференціях, круглих столах, форумах, беруть участь в організації правопросвітницьких проєктів і програм, регулярно підвищують свою кваліфікацію. Параюристи відіграють важливу роль у розвитку молодіжної політики, беручи участь у роботі дорадчо-консультативних органів та в конкурсі проєктів і заходів, розроблених громадськими організаціями та інститутами громадського суспільства, які направлені на виконання розділів 5, 6, 7, 9 Переліку завдань і заходів Програми «Молодіжна політика» на 2019-2021 роки, для виконання (реалізації) яких надається фінансова підтримка з міського бюджету від Миколаївської міської ради [3].

В рамках даного конкурсу параюристи долучилися до організації таких проєктів: просвітницький проєкт «Школа молодіжної політики», який проходив 10-11 листопада 2018 року на базі Регіонального центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги у Миколаївській області, правопросвітницький проєкт «Школа правової освіти», який проходив 13 квітня 2019 року на базі Центральної бібліотеки імені М. Кропивницького ЦБС для дорослих міста Миколаєва, просвітницький проєкт «Миколаївська школа помічника депутата», який проходив 10 жовтня 2020 року на базі Миколаївської міської ради. Основними організаторами усіх заходів виступили: Миколаївська міська рада, ГО «Молодіжний центр наукової діяльності», ГО «Центр політичного навчання», Регіональний центр з надання безоплатної вторинної правової допомоги у Миколаївській області [3].

Також в рамках даного конкурсу було організовано сертифіковане навчання для параюристів системи безоплатної правової допомоги під час реалізації правопросвітницького проєкту «Миколаївська школа параюристів», який проходив 7 грудня 2019 року на базі Миколаївської міської ради. Метою проєкту є підвищення правової культури студентів, модернізація інституту параюристів Миколаївської області, ознайомлення з роботою органів місцевого самоврядування, системою безоплатної правової допомоги, правозахисних організацій. Учасниками стали 55 студентів закладів вищої освіти Миколаївської, Одеської та Херсонської областей [4].

Протягом червня 2019 року та січня 2020 року, з метою підвищення кваліфікації параюристів, Регіональним центром з надання безоплатної вторинної правової допомоги у Миколаївській області було організовано курс лекцій в рамках проєкту «Правничий хаб для параюристів системи безоплатної правової допомоги Миколаївщини». Співкерами на проєкті виступили відомі адвокати та юристи області, представники правоохоронних органів, правозахисних організацій та Регіонального представництва Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини в Миколаївській області.

З 24 лютого 2022 року, під час дії правового режиму воєнного стану в Україні, параюристи спільно з волонтерами системи безоплатної правової допомоги Миколаївської області, з метою надання гуманітарної та правової допомоги військовослужбовцям Збройних Сил України, Сил територіальної оборони, співробітникам органів Національної поліції України та мешканцям міста і області, які постраждали від збройного нападу РФ, налагодили співпрацю з Регіональним представництвом Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у Миколаївській області, Регіональним центром з надання безоплатної вторинної правової допомоги у Кіровоградській та Миколаївській областях, неурядовими організаціями Іспанії, Польщі та Молдови. Неодноразово волонтери виїжджали до небезпечних точок міста Миколаєва та Миколаївської області, та районів міста Миколаєва, які найбільше постраждали від обстрілів, доставляючи гуманітарну допомогу та з метою надання необхідної правової допомоги громадянам. Під час дії правового режиму воєнного стану, параюристи спільно з волонтерами системи безоплатної правової допомоги на підставі Закону України «Про безоплатну правову допомогу» та Закону України «Про волонтерську діяльність» надають первинну правову допомогу соціально незахищеним верствам населення, зокрема у сфері трудового та адміністративного права, здійснюють перенаправлення громадян до юристів системи безоплатної правової допомоги. Також долучаються до

комунікаційної роботи безоплатної правової допомоги в регіоні, зокрема здійснюють поширення актуальних правових консультацій та роз'яснень підготовлених юристами системи в соціальних мережах, що дало змогу великій кількості громадян дізнатися про застосування різних аспектів права в період дії воєнного стану.

Тому, базуючись на вищесказаному можна зробити такий висновок, діяльність інституту параюристів системи безоплатної правової допомоги Миколаївської області є широко доступним інструментом захисту прав людини, який дозволяє отримувати громадянам необхідну безоплатну правову допомогу, соціальну та правову підтримку в умовах воєнного стану. Інститут параюристів активно допомагає реалізовувати і захищати права громадян, розвивати правову освіту регіону та налагоджує важливу співпрацю з органами виконавчої влади та місцевого самоврядування.

Література:

1. Громадські радники // Українська школа практичних знань з питань доступу до правосуддя. URL: <https://ua2j.school/programs/community-advisers/> (дата звернення 15.07.2022).
2. Донець А.М. Роль пара-юристів в формуванні системи безоплатної правової допомоги в Україні. Становлення та розвиток правової держави: проблеми теорії та практики: матеріали ІХ міжнар. наук.-практ. конф. (Миколаїв, 08-10 вересня 2017 року). Миколаїв, 2017. С. 193-194.
3. Конкурс проектів. Сімейна та молодіжна політика // Миколаївська міська рада. URL: <https://mkrada.gov.ua/content/konkurs-proektiv-program.html> (дата звернення 17.07.2022).
4. Миколаївська школа параюристів: у молоді є можливість підвищити рівень правової культури (ФОТО) // Інтернет-видання Inshe.TV. URL: <https://inshe.tv/suspilstvo/2019-12-09/491374/> (дата звернення 17.07.2022).